

Escriure. Memòries d'un ofici - Stephen King

L'acudit original és sobre els pedagogs, però també es pot aplicar a l'escriptura. Si saps escriure, fes-ho; si no en saps, ensenya a escriure. Floreixen les escoles d'escriptura presencials o virtuals, els seminaris de cap de setmana i els llibres sobre l'art de narrar. Circulen centenars de manuals i decàlegs, plens de fórmules que qualsevol xarlatà pot repetir impunement sense haver publicat mai ni una línia. Davant aquest desgavell, saludem amb entusiasme el llibre sobre l'escriptura que va escriure Stephen King fa vint anys, i que acaba d'editar en català L'Altra en traducció de Martí Sales. Stephen King ens pot complaure més o menys, però té uns quants arguments irrefutables per als que dubtin sobre la seva capacitat. En citaré cinc: *Carrie*, *La resplendor*, *La milla verda*, *Cadena perpètua*, *Misery*. No fa gaire he llegit la novel·la que va dedicar a l'assassinat de Kennedy, *22/11/63*, i puc afirmar que, segons el meu punt de vista, Stephen King és un escriptor amb tots els ets i uts.

“Per què escrius?” és una de les preguntes més difícils de contestar, ja que molt sovint no es pot apel·lar a un moment fundacional, a una decisió conscient presa en la infantesa. Més aviat són les circumstàncies les que hi porten. Per aquest motiu, he trobat molt pertinent el centenar llarg de pàgines titulades C.V. on Stephen King explicita la seva biografia literària. I ho fa, és clar, d'una manera que no ens deixa alçar la vista del llibre. En aquestes pàgines hi trobem les malalties infantils, tot de doctors i cangurs terribles, experiències doloroses que, tal com les evoca, ara ens fan somriure (tot i que potser sense aquestes experiències doloroses ell no seria un escriptor). Hi trobem la col·laboració a la revista de l'institut, els contes que quan era adolescent va enviar en va a tantes revistes especialitzades, les cròniques que escrivia per al periòdic del poble. Des de petit, King era un pencaire amb visió comercial. Recordem, per exemple, que escrivia i imprimia en solitari *The Village Vomit*, una paròdia local de *The Village Voice*. No es descoratjava quan les revistes li rebutjaven els contes. “En el meu cas va anar així, tal qual: un procés de creixement desmanegat on van intervenir l'ambició, el desig, la sort i una mica de talent.”

La trentena de pàgines aplegades sota el títol *Caixa d'eines* vénen a ser el resum personalitzat dels consells que solem trobar als manuals sobre l'escriptura, és a dir, píndoles de sentit comú que poden estalviar enormes pèrdues de temps. Per exemple: el vocabulari és rellevant, però no cal endiumenjar-lo. Per exemple: cal evitar la forma passiva, un consell que apareix en tots els manuals escrits en anglès. Stephen King coincideix amb Vladimir Nabokov quan recomana no oferir un mostrari gaire extens dels verbs d'atribució: és millor repetir els *va dir* que alternar els *va etzibar*, *va grunyar*, *va panteixar*, etc. El seu consell d'eliminar adverbis (no ho especifica, però es refereix als de manera) va en la mateixa línia de no abusar de la decoració. Al meu parer, l'encerta quan reafirma la importància de la caixa d'eines (l'artesanía, el *craft* del títol original), però també quan constata que allò que per abreujar anomenem màgia no es troba subjecte a cap recepta.

Quatre tipus d'escriptors

El capítol més llarg, personal i recomanable es titula *Escriure*. El mètode de treball de Stephen King no és pas el més rellevant, a no ser que tots els lectors estiguin disposats a escriure deu pàgines al dia mentre escolten rock dur a un volum endimoniat. En canvi pot ser d'ajuda seguir algun dels seus consells, com ara llegir novel·les dolentes sabent que ho són: posa l'exemple d'*Els ponts de Madison County*, que puc certificar que és molt útil a l'hora d'aprendre el que no cal fer.

M'ha interessat molt la seva classificació dels escriptors, que agrupa en forma de piràmide, de més abundants a menys: dolents, competents, bons, genis. A partir d'aquesta distinció, estableix una hipòtesi plausible: "Malgrat que sigui impossible fer d'un mal escriptor un escriptor competent, igual d'impossible que fer d'un bon escriptor un escriptor genial, sí que és possible, amb molta dedicació, esforç i ajuda, fer d'un escriptor competent un bon escriptor." Aquesta seria justament la funció de les escoles d'escriptura. En canvi la voluntat de no desmotivar els alumnes incompetents, arrogants i/o mandrosos pot convertir aquestes institucions en guarderies. L'ideal seria que, tal com succeïa anys enrere a les escoles d'arts marciais, l'alumne hagués de demostrar el seu dret a entrar-hi. En paraules de l'autor: "El que acaba fent la perla és el gra de sorra que es fica a la closca de l'ostra, no cap seminari de fer perles amb altres ostres."

Un altre dels suggeriments útils és oblidar-se dels esquemes. El millor per començar, diu Stephen King, és tenir una situació. Després ja sorgirà el personatge, la història i, finalment, el tema (començar amb el tema és una garantia de fracàs). Naturalment, la situació ha de tenir l'origen en el propi escriptor, no pas en un estudi previ: "L'escriptor que es pren seriosament la seva feina no pot aproximar-se al material narratiu com un inversor que estudia diverses ofertes d'accions i tria les que li semblen més rendibles."

El mercat

Moltes de les reflexions que fa Stephen King podrien coincidir amb les d'un autor català. Ara bé, de tant en tant topem amb una diferència insalvable: el mercat. Durant tota la vida, King ha viscut en un ecosistema on és possible guanyar diners escrivint, fins i tot des de l'amateurisme. En altres paraules, als Estats Units la literatura disposa d'uns canals que aquí no hem tingut mai. L'estiu abans d'anar a l'institut, una revista li compra un conte per 200 dòlars, i als vint-i-pocs en ven un altre per 500 dòlars. Abans dels trenta anys, King va rebre 200.000 dòlars per *Carrie*, que era la primera novel·la que publicava, tot i que n'havia escrit dues més (els nostres premis més ben dotats no

superen la meitat d'aquell import, i m'estalvio l'actualització). Estem parlant dels Estats Units, on existeix la revista *Writer's Digest* i l'anuari *Writer's Market*, que inclouen instruccions per adequar els contes a les revistes, articles comparatius sobre agents literaris, entrevistes professionals, una oferta variadíssima sobretot en l'àmbit del relat curt, que en català ni tan sols som capaços d'imaginar. És clar que la manca de mercat també pot tenir efectes positius, com ara els contes magnífics que escrivia tossudament Mercè Rodoreda a l'exili de Ginebra. Ara bé, gran part de la ficció nord-americana que consumim habitualment (incloent-hi Hollywood i Netflix) resulta inseparable del mercat, que és com dir una barreja peculiar de darwinisme, meritocràcia i fortuna.

Stephen King cita amb naturalitat Joseph Conrad i William Faulkner. En canvi no parla d'Aristòtil, ni d'Horaci, ni de cap dels autors de les poètiques clàssiques, tot i que en part hi coincideix. Com recomanen aquells llibres, King considera que el talent es pot potenciar i afinar, mentre que sense talent la feina pot resultar estèril. Algun dels seus consells sembla la posada al dia de les preceptives clàssiques: "L'art ve d'una imaginació creativa que s'hi deixa la pell i s'ho passa bé."

A grans trets, *Escriure* és un resum de com l'autor va aprendre a escriure en un entorn desproveït de temptacions audiovisuals, i un recull de consells per escriure millor, dels quals la majoria són assumibles. El llibre de Stephen King no contradiu -al contrari- la definició de Joseph Joubert de fa més de dos segles: "Per escriure bé, cal una facilitat natural i una dificultat adquirida".